

Dijete u instituciji

Kosanović, Luana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:518645>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LUANA KOSANOVIĆ

DIJETE U INSTITUCIJI

Završni rad

Pula, 15. lipnja, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

LUANA KOSANOVIĆ
DIJETE U INSTITUCIJI

Završni rad

JMBAG: 0303053475, izvanredni student

Studijski smjer: Izvanredni preddiplomski stručni studij predškolski odgoj

Predmet: Pedagogija djece s poteškoćama u razvoju

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: edukacijsko-rehabilitacijske znanosti

Znanstvena grana: poremećaji u ponašanju

Mentor: doc.dr.sc. Mirjana Radetić Paić

Pula, 15. lipnja 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Luana Kosanović, kandidat za prvostupnika predškolskog odgoja (bacc. praesc. educ.) ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 15.06.2017.godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Luana Kosanović dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Dijete u instituciji“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 15.06.2017

Potpis

Sadržaj

Sažetak.....	1
Summary	2
1. Uvod.....	3
2. Konvencija o pravima djeteta	4
3. Domska pedagogija	5
3.1. Odgoj u domovima.....	7
3.2. Dječji domovi.....	7
4. Dječji dom „Ruža Petrović“ u Puli.....	10
4.1. Usluge dječjeg doma.....	11
4.2. Komisija za prijem i otpust korisnika	12
4.3. Plan rada socijalne radnice	14
4.4. Program i plan rada psihologa	15
4.5. Rad volontera.....	16
4.6. Cjelodnevni i poludnevni boravak	17
4.7. Organizirano stanovanje uz povremenu/ sveobuhvatnu podršku	18
5. Odgojitelj kao ličnost	21
6. Podrška obiteljima i podrška roditeljstvu	25
6.1. Obitelji s djecom s teškoćama u razvoju	26
6.2. Sustav podrške djeci s teškoćama u razvoju	28

6.3. Sustav podrške obiteljima nižeg socioekonomskog statusa.....	28
6.4. Obiteljski centar	29
6.4.1. POSTUPAK.....	29
6.5. Dijete u procesu alternativne skrbi	30
6.6. Individualni plan za dijete/obitelj.....	31
6.7. Priprema ustanove / udomitelja za prihvrat djeteta	32
7. Zaključak.....	33
8. Literatura.....	34

Sažetak

Radi sve većeg raskola u društvu, što se odražava i na socijalne uvjete života ljudi, obitelji su sve češće na „rubu“ postojanja, a time i uloga kvalitetnog roditelja postaje sve disfunkcionalnija. Iz tog stanja, proizlazi sve veća potreba izdvajanja djece iz neadekvatnih uvjeta stanovanja i brige, odnosno, smještaj u alternativne oblike skrbi.

Dječji dom prilika je za dijete koje se našlo u „vakumu“ društvenog sistema, prilika u kojoj stručni i educirani radnici, odnosno odgojitelji s djetetom rade po pitanju prilagodbe na novonastaloj situaciji, sredinu te s ljubavlju i svojim kompetencijama i umijećem rade na odgoju djeteta. Odgojitelj je od krucijalne važnosti u djetetovom svladavanju tjeskobe i nelagode, osoba je od povjerenja koja u toj delikatnoj fazi djetetova života predstavlja cijeli svijet.

U ovom je radu prikazan plan i program djelovanja alternativne skrbi kako za maloljetnike, tako i za djecu u organiziranom stanovanju, a sve do prestanka potrebe smještaja, odnosno zakonskih uvjeta istog.

Ključne riječi: obitelj, dijete, alternativna skrb, odgojno-obrazovna institucija, dječji dom, odgojitelj, savjetodavni rad, podrška.

Summary

Because of the growing disruption in our society, which also reflects on the social conditions of people's lives, families are increasingly on the "edge" of existence, and because of that the role of a quality parenting become increasingly dysfunctional. For that reason, there is an increasing need of children separation from inadequate living conditions and care, so children take accommodation in alternative forms of care.

A children's home represent an opportunity for a child who find himself in the "vacuum" of a social system, an opportunity in which skilled and educated workers, respectively educators, are about to help in a proces of adaptation to the new situation, the environment with love, their competences and skills working on the child's upbringing. The educator have a crucial importance in the child's overcoming of anxiety and discomfort, it represent the person of trust who represents the whole world in this delicate phase of the child's life.

This written work presents the plan and program of alternative care activities for both juveniles and children in organized housing, until the end of accommodation needs, or until the legal conditions of it.

Keywords: family, child, alternative care, educational instutution, children's home, educator, counseling, support.

1. Uvod

„Najvažnije stvari u dječjim životima su sigurnost, ljubav, prihvaćanje i ohrabrivanje“.

Charles R. Swindoll

Obitelj je prva i temeljna odgojna institucija na čiji se rad nadovezuju ostale odgojne institucije. Obiteljski odgoj je kompliciran i ne može se previše precizno definirati i objasniti.

Svaka bi obitelj trebala biti utočište ispunjeno ljubavlju, spokojem i nadom, no u današnje se vrijeme nerijetko dogodi da se traži utočište, pomoć i tretman jer u obitelji ne vladaju mir i razumijevanje. Naime, kad obitelj kao nukleus više nije sigurno utočište za dijete, postaje disfunkcionalno te predstavlja golemu prepreku zdravom rastu i razvoju djeteta, alternativna odgojna utočišta predstavljaju sigurnost kako za dijete, tako i za podršku roditelju uz savjetovanje, stručnu podršku sa zajedničkim ciljem – a to je vraćanje nukleusa na „pravi put“.

U ovom radu naglasak je na instituciji kao alternativnom obliku odgoja za dijete. Naime, smještaj u instituciju za dijete (i roditelje) predstavlja vrlo često veliki stres koji uza se nosi otpor i nezadovoljstvo. Uloga je tada stručnih radnika ustanove ključna za stvaranjem odnosa povjerenja uz adekvatnu suportivnu socijalizaciju i komunikaciju koja će daljnji rast i razvoj činiti lakšim i kvalitetnijim.

U tom procesu, vrlo je bitno poštovati temeljna ljudska prava te nadasve Konvenciju o pravima djeteta koja predstavlja pravni akt koji ima snagu zakona i obvezuje države-potpisnice na pridržavanje njezinih odredbi te uključuje pravo nadziranja primjene u državama koje su ju prihvatile i ratificirale. Djeca se rađaju s temeljnim slobodama i pravima koja pripadaju svim ljudskim bićima. No, s obzirom na tjelesnu i psihičku nezrelost nameće se potreba isticanja posebnih prava djeteta na zaštitu koja proizlaze upravo iz te činjenice.

2. Konvencija o pravima djeteta

U Konvenciji se govori, prije svega, o obvezama odraslih u odnosu prema djetetu kao i o obvezama brojnih društva glede zaštite djeteta. To je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao subjektu s pravima, a ne samo kao osobi koja treba posebnu zaštitu.

Pregled prava može se sažeti u deset točaka:

- Sva djeca i mladi imaju ista prava. Ni jedno dijete ne smije biti oštećeno zbog svog spola, boje kože, jezika ili religije.
- Djeca i mladi imaju pravo na najveću moguću mjeru zaštite zdravlja kao i zdravstvene preventive i medicinske brige.
- Djeca i mladi imaju pravo na besplatno osnovno obrazovanje. Osim toga, mora im se osigurati i posjet školama koje bi ih mogle dalje obrazovati.
- Djeca i mladi imaju pravo na odmor, slobodno vrijeme, igru i sudjelovanje u kulturnim i umjetničkim aktivnostima.
- Djeca i mladi imaju pravo na informiranje, kao i na to da svoje mišljenje slobodno kažu i budu saslušani.
- Djeca i mladi imaju pravo na dobar odgoj. Njihovi roditelji ili odgajatelji ne smiju primjenjivati silu. Zloupotreba i zlostavljanje djece su zabranjeni.
- Djeca i mladi imaju pravo u ratu i bijegu dobiti posebnu pomoć i zaštitu.
- Djeca i mladi imaju pravo na zaštitu od rada kojim bi bili iskorišteni i na zaštitu od seksualnog zlostavljanja.
- Djeca i mladi imaju pravo na život sa svojim roditeljima i na kontakt s oba roditelja ako oni žive razdvojeno.
- Djeca i mladi invalidi imaju pravo na posebnu podršku i unapređenje, kao i na aktivno sudjelovanje u društvenom životu (<http://www.zasvakodijete.hr/kutak-za-djecu/prava-djece/>).

3. Domska pedagogija

Domska pedagogija je znanstveno-pedagoški disciplina koja poučava i unapređuje odgojni rad u domovima kao društvenim ustanovama za zbrinjavanje i odgoj i mladeži (Rosić, 1986).

Predmet proučavanja domske pedagogije je problematika odgojne djelatnosti. Proučava uvjete i mogućnosti koje odgojna djelatnost pruža, te organizaciju života i rada i sva načela i metode odgojne djelatnosti.

Njezina je svrha da se pomoću znanstvene metodologije prati, proučava i istražuju specifičnosti odgojnog procesa u uvjetima domskog života, a sve to čini kako bi se proširila pedagoških znanja na tom području i unaprijedile odgojne djelatnosti u domovima.

Rosić (1986) navodi da, poput svake znanstvene discipline i domska pedagogija ima svoje zadatke. Njezini su zadaci:

- proučavati odgojni rad u specifičnim uvjetima života, otkriti zakonitosti, i obogatiti pred spoznaje na tom području,
- na temelju tih spoznaja razraditi i postaviti cilj i zadatke, organizacijske oblike i specifičnosti, sadržaj i faktore, načela i metode, sredstva i postupke odgoja u domovima,
- znanstveno kritički vrednovati napredak i postignuća domskog odgoja i domske pedagogije.

Rosić (2007:86) smatra da se domovi osnivaju s različitom svrhom, a mogu se razvrstati u nekoliko kategorija i dijeliti prema raznim kriterijima.

Prema namjeni razlikujemo:

- domove koji osiguravaju odgoj i smještaj djeci trajno lišenoj obiteljske brige i odgoja
- domove u kojima se osigurava odgoj i smještaj djece što su privremeno lišena obiteljskog staranja radi školovanja na drugom mjestu.
- Prema dobi štíćenika razlikujemo:
- dječje domove koji obuhvaćaju djecu od predškolske dobi do završetka osnovne škole. U ovu skupinu ulaze: jaslice domskog tipa te dječji domovi za predškolsku i osnovnoškolsku djecu.
- učeničke domove čiji štíćenici ne polaze srednju školu u svom rodnom kraju

- studentske domove u kojima borave studenti tijekom studija.
- Prema trajanju boravka u domovima razlikujemo:
- domove za kraći boravak štíćenika; to su najčešće domovi za oporavak i liječenje, opservaciju, provođenje slobodnog vremena i dr.
- domove za trajni boravak štíćenika u kojima su smješteni štíćenici s određenim zadatkom i prema posebnim pravilima života i rada; u ovu skupinu ubrajamo dječje domove, učeničke domove, odgojne i odgojno-popravne domove te specijalne domove.

Prema stupnju otvorenosti razlikujemo:

- otvorene domove u kojima su korisnici smješteni bez posebnih pravnih ograničenja, a rad i život u domu ostvareni su na temelju dogovorenih prava i obaveza njegovih korisnika. Većina hrvatskih domova ulazi upravo u ovu skupinu.
- poluotvorene domove čiji su korisnici podvrgnuti određenim individualnim postupcima i određenom sustavu dopuštanja i ograničenja. Ovi domovi omogućavaju normalno odvijanje obrazovanja, sudjelovanje u praktičnom radu te radno osposobljavanje, ali su u nekim vidovima zatvoreni prema okolini.
- zatvorene domove u kojima se cjelokupan život i rad odvija prema više ili manje čvrsto postavljenom i propisanom režimu.

Prema spolu razlikujemo:

- domove za djecu i učenike istog spola
- mješovite domove za djecu i učenike

Prema kapacitetu domovi mogu biti veliki, srednji i mali. Dijelimo ih, prema kapacitetu, na osnovi pedagoških i gospodarskih normativa. U posljednje vrijeme sve više prevladava pedagoški zahtjev za srednjim i manjim domovima (do 200 učenika).

Prema Zakonu o srednjem školstvu (2003) učenički domovi mogu biti državni, privatni i vjerskih zajednica. Osim navedenih domova susrećemo još mnogo vrsta domova koji imaju različite funkcije kao što su, na primjer, domovi umirovljenika, domovi kulture i sl.

Prema podacima koje daje Rosić (2007) u Republici Hrvatskoj postoji 54 učenička doma. Oni pridonose da mreža srednjih škola bude racionalna i ekonomičnija, društveno i pedagoški opravdanija i dostupna svim učenicima.

3.1. Odgoj u domovima

Odgoj u domovima se ostvaruje u društvenim ustanovama za smještaj i odgajanje djece i mladeži.

Domovi se pojavljuju veoma rano pa tako već u antici imamo domove za smještaj učenika filozofske škole, u srednjem vijeku se pojavljuju internati, a u 14. na 15. stoljeću talijanski humanist Vittorino da Feltre osniva 1. humanističku školu u Mantovi. U 17. i 18. stoljeću pijetisti, pod vodstvom velikog reformatora školstva J.A.Komenskog, osnivaju odgojne zavode za boravak, učenje i život siromašne djece. Pred kraj 18. stoljeća filantropisti poput J.B. Basedowa, J.H. Campea pod utjecajem J.J. Rousseaua osnivaju odgojne zavode- filantropine koji su se zalagali za odgoj mladeži u skladu sa zakonima prirode. Krajem XIX. i početkom XX. stoljeća u sastavu reformnim pokreta pojavljuje se mnogo odgojnih domova u prirodi (Vukasović, 2001).

Iako su domovi rasprostranjeni u cijeloj Europi, najdužu tradiciju imaju u Engleskoj. Budući da roditelji nisu imali dovoljno vremena da bi odgajali svoju djecu, razvijen je sustav škola internata ili *college-system* uz mnogo srednjih i visokih škola. Tradicija škola-internata također je raširena u Francuskoj, Americi i Rusiji (Vukasović, 2001).

Vukasović (2001:278-279) smatra da su opći zadatci odgoja u domovima:

- a) tjelesni razvitak i briga o zdravlju(prehrana, higijenske navike...)
- b) intelektualni razvitak (briga o učenju, čitanje, razgovori...)
- c) moralni razvitak (zajednički život, kulturno ponašanje...)
- d) radni odgoj (radne navike, kultura učenja)
- e) razvitak smisla za lijepo (posjeti kulturnim događanjima u gradu)

3.2. Dječji domovi

Domovi korisnicima osiguravaju nastavak školovanja u odgovarajućim ustanovama odgoja i obrazovanja te im se pruža pomoć u savladavanju nastavnog gradiva i odgojnih programa, organizira im primjerene oblike života i rada vodi

potpunu zdravstvenu skrb o djeci. Unutar tih domova provode se tri temeljna oblika rada-izvaninstitucionalni, poluinstitucionalni, institucionalni (Rosić, 2001).

Institucionalni smještaj, odgoj i tretman stoji pred većim izazovima nego ikad prije, a jedan od najvećih izazova jesu sve složeniji problemi specifičnih skupina djece kojima je potrebna takva vrsta smještaja i pomoći. Rosić (2001) spominje zlostavljanje i zanemarivanje djece, nasilje u obitelji, nasilje među mladima kao samo neke od složenijih problema s kojima se susreću dječji domovi, centri za odgoj i odgojni domovi u svom svakodnevnome radu i životu. Domovi za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi ili dječji domovi su ustanove socijalne skrbi kojima se ostvaruje odgojno-obrazovna djelatnost i u njih se smještaju djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djeca bez roditelja ili je taj smještaj iz bilo kojeg razloga u djetetovu interesu (Rosić, 2001:74).

Za razliku od učeničkih domova, u koje učenici dolaze jer pohađaju školu izvan mjesta gdje žive, djeca u dječjim domovima „žive“, te im ustanova predstavlja trenutni dom gdje provode svoje vrijeme.

Vrste domova za djecu (Rosić, 2001:78):

- 1) dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi
- 2) dom za djecu s poremećajima u ponašanju
- 3) dom za tjelesno ili mentalno oštećenu djecu
- 4) dom za djecu ovisnike o drogama ili drugim opojnim sredstvima

Dom za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi smještaju se djeca bez takve skrbi, bez roditelja ili djeca koju roditelji zanemaruju ili je taj smještaj iz drugih razloga u djetetovu interesu. Ovaj dom također prima trudnice tri mjeseca prije poroda i roditelja s djetetom do 6 mjeseci, a u osobito nepovoljnim uvjetima i do godine dana života. Ovaj dom pruža usluge u okviru stalnog, tjednog i dnevnog boravka (Rosić,2001:78).

Dom za djecu s poremećajima u ponašanju obuhvaća nekoliko različitih podvrsta, a to su (Rosić, 2001):

- a) Dom za odgoj djece koji osigurava stalni i tjedni smještaj te poludnevni boravak djece do 14 godina starosti koja pokazuju poremećaje u ponašanju i osobnosti.
- b) Dom za odgoj mladeži osigurava smještaj te zbrinjavanje, odgoj, školovanje razvijanje radnih navika te pružanje odgovarajućih oblika

stručne pomoći maloljetnicima i mlađim punoljetnim osobama u dobi od 14. do 21. godine života.

- c) Odgojni dom osigurava smještaj, zbrinjavanje, odgoj, školovanje i radno osposobljavanje te odgovarajuće oblike stručne pomoći maloljetnicima i mlađim punoljetnicima u dobi od 14. do 21. godine života. U domu se također izvršava odgojna mjera upućivanja u odgojnu ustanovu kao i mjera udomljavanja u odgojni dom odlukom centra za socijalnu skrb.
- d) Posebna odgojna ustanova poput prethodno navedenih ustanova osigurava smještaj, stručnu pomoć i radno osposobljavanje djeci i mladeži s poremećajima u ponašanju i tjelesnim i mentalnim oštećenjima. U ustanovi se izvršava sudska odgojna mjera upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu.
- e) Prihvatna stanica osigurava djeci i mladeži zatečenoj u lutanju i kojoj je potrebno hitno zbrinjavanje privremeni boravak, prehranu, hitnu medicinsku pomoć, nabavku odjeće i obuće te prijevoz u mjesto prebivališta (obitelj, dom socijalne skrbi ili neku drugu ustanovu).

U domove za tjelesno i mentalno oštećenu djecu smještaju se djeca i mladež kod kojih je tjelesno ili mentalno oštećenje utvrdilo tijelo vještačenja socijalne skrbi ili drugo nadležno tijelo vještačenja. Te ustanove provode odgoj i psihosocijalnu rehabilitaciju prema programima koje donosi Ministarstvo rada i socijalne skrbi. Ovi domovi također obuhvaćaju nekoliko različitih podvrsta domova.

- 1) Centar za školovanje i rehabilitaciju pruža tjelesno ili mentalno oštećenoj djeci i mladeži usluge smještaja, boravka, odgoja, obrazovanja i osposobljavanja u posebnim uvjetima. U sklopu centra može djelovati posebna ustrojbeno jedinica za tjelesno ili mentalno oštećenu djecu i mladež s poremećajima u ponašanju.
- 2) Centar za radnu terapiju i rehabilitaciju pruža usluge smještaja boravka, prehrane, njege i skrbi o zdravlju te medicinske i psihosocijalne rehabilitacije. Osim toga pruža usluge radne terapije i organiziranog provođenja vremena, a u okviru svoje djelatnosti može pružiti i usluge tjelesno ili mentalno oštećenoj djeci i mladeži s poremećajima u ponašanju.
- 3) Dnevni centar za radnu terapiju i rehabilitaciju također pruža ranije navedene usluge

Osim navedenih domova postoji još i dom za djecu ovisnika o drogama ili drugim opojnim. U takvim se domovima najprije pruža usluga zbrinjavanja, odgoja i psihosocijalne skrbi, a zatim i društvena integracija djece ovisnika i uživatelja opojnih droga (Rosić, 2001:76-77).

4. Dječji dom „Ruža Petrović“ u Puli

Dječji dom Ruža Petrović osnovan je 23.7.1954. u Puli rješenjem Narodnog odbora grada Pule. Dobiva ime po Ruži Petrović, ženi koja se u Drugom svjetskom ratu istaknula svojim dobročinstvom i koja je zbrinjavala gotovo stotinu djece čiji su roditelji stradali u ratu. Od svog osnutka do 1996. godine dom je nosio ime ove hrabre žene. Ime je vraćeno 25.9.2015, Dom je smješten na adresi Pino Budicin 17 (Slike 1. i 2.).

Dječji dom Ruža Petrović zbrinjava djecu bez roditelja, djecu koju roditelji zanemaruju ili zlorabe svoje roditeljske dužnosti te djecu i mlađe punoljetne osobe kada je to u njihovu interesu. Osim toga, zbrinjava i djecu čiji roditelji zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih nedaća nisu u mogućnosti privremeno brinuti o djetetu. (www.djecjidompula.hr)

Slika 1. Dječji dom „Ruža Petrović“

Slika 2. Unutrašnjost doma

4.1. Usluge dječjeg doma

U sklopu svoga djelovanja dom svojim štićenicima i njihovim obiteljima nudi mnogobrojne usluge. Nude se (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017):

a) Usluga smještaja koja se ostvaruje kao institucijska skrb i izvan vlastite obitelji te može trajati cijeli tjedan ili tijekom pet radnih dana. Dom može biti i privremeni smještaj djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi i smještaj u kriznim situacijama. Usluga smještaja obuhvaća sljedeće aktivnosti: brigu o zdravlju, njegu, odgoj, socijalni rad, psihološku podršku, skrb tijekom noći te unapređivanje roditeljskih vještina. Dom može pružati usluge smještaja za 27 korisnika, 20 korisnika boravka te 6 korisnika organiziranog stanovanja. Ukupan kapacitet Doma iznosi 53 korisnika, uzrasta od 7 do 21 godine starosti.

b) Usluga cjelodnevnog i poludnevnog boravka. Cjelodnevni boravak može trajati od 6 do 10 sati, a poludnevni boravak od 4 do 6 sati dnevno. U periodu dok koriste usluge doma korisnicima se pružaju raznovrsne usluge i osigurava se zadovoljenje njihovih životnih potreba. Ova se usluga pruža korisnicima u dobi od 7 do 18 godina i priznaje se jedan ili više dana u tjednu te tijekom svih radnih dana u tjednu.

c) Usluga organiziranog stanovanja kojom se jednoj ili više osoba 24 sata dnevno pruža stalna ili povremena pomoć stručne ili druge osobe u stanu li izvan njega. Korisnicima se osigurava zadovoljenje socijalnih, radnih, kulturnih, obrazovnih, rekreacijskih i drugih potreba. Organiziranim stanovanjem smatra se i stanovanje u

zajednici stambenih jedinica koje se nalaze na istoj lokaciji. U jednoj stambenoj jedinici može stanovati najviše osam korisnika. Usluga stanovanja sa sveobuhvatnom podrškom pruža djeci i mladima u dobi od 7 do 16/18 godine. Nakon 16. odnosno 18. pa sve do 21. godine života korisnici organiziranog stanovanja dobivaju povremenu podršku.

d) Usluga savjetovanja i pomaganja posvojiteljskim obiteljima obuhvaća sve oblike stručne pomoći prilikom savladavanja teškoća koje sa sobom nose odgoj i skrb za djecu. Također uključuje intenzivnu podršku obitelji u krizi i rad s članovima koji je usmjeren na poboljšanje obiteljskih odnosa. Ova se usluga provodi putem mnogih savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga koje se pružaju obiteljima u krizi i udomiteljskim obiteljima. Cilj je unaprjeđenje obiteljskih odnosa, prevladavanje kriznih situacija i usvajanje znanja i vještina koje su potrebne za uspješno roditeljstvo i udomiteljstvo i posvajanje.

e) Usluga savjetovanja i pomaganja pojedincu, djeci i mladima nakon izlaska iz skrbi i djeci smještenoj u udomiteljskim obiteljima obuhvaća uključivanje u svakodnevni život nakon duljeg boravka u domu ili u drugim nepovoljnim okolnostima.

4.2. Komisija za prijem i otpust korisnika

Prema Statutu doma (2017) prijem i otpust korisnika u Domu vrši se temeljem rješenja nadležnog centra za socijalnu skrb i odluke suda koji procjenjuju potrebu svakog djeteta i obitelji za pojedinim oblicima smještaja i socijalnih usluga koje Dom pruža u okviru svoje djelatnosti.

U Domu djeluje Komisija za prijem i otpust korisnika koja je zasnovana na temelju Pravilnika o prijemu i otpustu korisnika. Ova komisija odlučuje o prijemu i otpustu djeteta i sa svojim odlukama upoznaje Stručno vijeće Doma. U njezinu su sastavu: socijalna radnica, psiholog, medicinska sestra i odgajateljica. Komisija radi prema dokumentu *Pisani kriterij za prijem u Dom* (2004).

Nakon zaprimljenog zahtjeva za prijem korisnika s odgovarajućom dokumentacijom socijalna radnica organizira sastanak Komisije. Na zakazanom sastanku se razmatra sadržaj zaprimljene dokumentacije i o tom se sastanku vodi zapisnik kojeg sastavlja socijalna radnica i on se prilaže u Knjigu zapisnika.

Prilikom donošenja odluke članovi komisije se vode *Pisanim kriterijima za prijem u Dom* (2004) i odluka se donosi većinom glasova.

O odluci se obavješćuje stručni radnik Centra za socijalnu skrb koji je za korisnika poslao zahtjev te se dogovara termin smještaja. Odgovor Komisije se pismeno obrazlaže. Nakon odluke o prijemu Komisija predlaže i predviđa u koju bi se odgojnu skupinu dijete moglo smjestiti. Stručno vijeće Doma upoznaje se sa Odlukom o prijemu i prijedlogom smještaja u odgojnu skupinu. Nakon odluke u koju će se odgojnu skupinu dijete smjestiti, Stručni tim Doma upoznaje matičnog odgajatelja sa dokumentacijom i važnim podacima o djetetu.

- **Prijem korisnika**

Prijem korisnika vrši se temeljem rješenja nadležnog centra za socijalnu skrb, a nakon Odluke o prijemu Komisije za prijem i otpust Doma.

Prilikom prijema u pravilu su prisutni ravnateljica, socijalna radnica/psiholog i matični odgajatelj, a dijete najčešće dolazi u pratnji roditelja/skrbnika ili radnika Centra za socijalnu skrb. Na početku se provodi inicijalni intervju pomoću kojeg se utvrđuje psihofizičko stanje djeteta i prikupljaju se osnovne informacije o socijalnom okruženju iz kojeg dolazi, a pritom se mora voditi računa o socijalnom i obiteljskom okruženju, o stilu života prije smještaja itd. Utvrđuju se također djetetove karakterne osobine, sklonost agresivnom ili drugom neprikladnom ponašanju. Na temelju prikupljenih informacija određuju se smjernice plana rada s djetetom kako bi se mogao izraditi individualni plan rada. (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017)

Ako je dijete prisutno socijalna radnica ili psiholog obavljaju inicijalni razgovor s njime, a s djelatnikom Centra se obavljaju tekući dogovori i informacije u vezi kompletiranja dokumentacije i ostvarivanja pojedinih prava.¹

Matični odgajatelj/ica uz pomoć socijalnog radnika i psihologa angažiran je oko prihvata djeteta. Brine se o tome kako će ostala djeca u grupi prihvatiti pridošlo dijete, upoznaje dijete s prostorom svoje odgojne skupine, smještava dijete u sobu te upoznaje ostalu djecu i osoblje. Dijete se upoznaje s kućnim redom i utvrđuje se zadovoljavajući način komunikacije i viđanja s roditeljima ili rodbinom.

¹ Pravo na vrstu smještaja, pomoć za osobne potrebe, pomoć za odjeću i obuću, zdravstvena zaštita, mogući vlastiti prihodi djece ili sudjelovanja roditelja u plaćanju troškova smještaja i budućih kontakata roditelja ili dr. srodnika i djece.

Tijekom čitavog razdoblja Komisija prati ponašanje i reakcije djeteta te se o njemu vode bilješke. Postupno se doziraju djetetova prava i obaveze i postepeno ih se uključuje u sve sadržaje i aktivnosti, a korekciji stavova i modifikaciji ponašanja pristupa se nakon inicijalne prilagodbe.

U slučaju potrebe za hitnim prijemom djeteta postoji pisani dokument- *Postupak kod hitnog prijema (2003)*.

- **Priprema za otpust korisnika**

Pripreme za otpust različite su u odnosu na razlog otpusta i način daljnjeg zbrinjavanja: povratka djeteta u vlastitu obitelj nakon kraćeg boravka u Domu, posvojenja, premještaja u udomiteljsku obitelj ili drugu vrstu doma socijalne skrbi, te s druge strane prekida smještaja po završetku školovanja i osamostaljenja mladog čovjeka.

Otpust iz doma najčešće je vezan uz završetak cjelovitog obrazovnog stupnja. U tom slučaju matični odgajatelj i stručni tim strukturiranim i planiranim razgovorima osnažuju korisnika za samostalno življenje. Prilikom otpusta intenzivni su kontakti s radnicima Centra za socijalnu skrb i s roditeljima i obiteljima.

Ukoliko dijete odlazi u udomiteljsku obitelj postoji pisani *Postupak pripreme djeteta za premještaj u udomiteljsku obitelj (2003)*.

Značajna je uloga Stručnog tima Doma u procjeni eventualnih mogućnosti ili potreba za promjenom tretmana (povratak u obitelj, promjena vrste tretmana, stacionarna opservacija u odgovarajućoj ustanovi). Po tom pitanju Stručni tim u suradnji s matičnim odgajateljem piše, po potrebi, prijevremeno izvješće za dijete, s prijedlogom daljnjih mjera centru za socijalnu skrb. Stručni tim procjenjuje i argumentira traženje opservacije ili upućivanje u drugu odgovarajuću ustanovu. U slučaju premještaja djeteta u drugu ustanovu postoji pisani *Postupak pripreme djeteta u slučaju odlaska djeteta u drugu ustanovu*.

4.3. Plan rada socijalne radnice

Poput svih stručnih suradnika i socijalna radnica vodi dnevnik rada i izrađuje godišnji i mjesečni plan rada. Socijalna radnica također sudjeluje u izradi programa rada Doma za iduću godinu, izvješća o radu Doma za proteklu godinu, piše projekte radi dobivanja donacija za unaprjeđenje rada s djecom i zadovoljavanja raznih

potreba djece. Zatim, sudjeluje u radu Vijeća djece, u radu Komisije za prijem i otpust pripremajući dokumentaciju za komisiju, dogovara se s Centrima za socijalnu skrb prijeme i otpuste i vodi prateću dokumentaciju o tome.

Socijalna radnica u Dječjem domu vodi slijedeću dokumentaciju i evidenciju: matičnu knjigu i pomoćnu knjigu; kartoteku osobnih listova korisnika; knjigu dnevne evidencije; isplatu pomoći za osobne potrebe korisnika (džeparac), evidenciju osobnih primanja i izdataka; mirovine; plaćanje participacije smještaja; evidenciju odsutnosti iz doma; dosje korisnika (koji se formira prilikom smještaja i zatim tijekom cijelog smještaja pohranjuje aktualna dokumentacija korisnika), vodi zapisnik sjednica Stručnog vijeća, Stručnog tima i Komisije za prijem i otpust korisnika.

Prilikom prijema socijalni radnik obavlja inicijalni individualni razgovor s djetetom i roditeljima/skrbnicima i kompletira dokumentaciju te otvara dosje. Upisuje dijete u matičnu i pomoćnu knjigu i izrađuje osobni list korisnika. Socijalna radnica također pomaže i pruža podršku u prilagodbi na smještaj i rješavanju tekućih problema te svakodnevno surađuje s nadležnim Centrom za socijalnu skrb.

Socijalni radnik također vrši koordinaciju rada stručnog tima i vodi zapisnike sjednica. Članica je tima za provođenje Standarda kvalitete socijalnih usluga u Dječjem domu Ruža Petrović i aktivno sudjeluje na sastancima. Sudjeluje u organizaciji ljetovanja i zimovanja djece te odlazaka na školske praznike u vlastite ili rodbinske obitelji te organizaciji izvaninstitucionalne skrbi za djecu tijekom praznika.

Socijalna radnica svoj rad provodi kroz individualne i grupne razgovore i radionice. Savjetodavni rad vrši se s korisnicima, ali i s roditeljima/skrbnicima i ostalim članovima obitelji te sa udomiteljima i posvojiteljima (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

4.4. Program i plan rada psihologa

Psiholog u Domu je član Stručnog tima, Komisije za prijem i otpust korisnika, Timu za standarde kvalitete, a ujedno je i koordinator volontera Doma i osoba za zaštitu dostojanstva radnika Dječjeg doma od uznemiravanja i spolnog uznemiravanja.

Aktivno sudjeluje u izradi primjerenog tretmana vodeći računa o individualnim razlikama korisnika i pomaže prilikom prijema i adaptacije na nove životne okolnosti.

Sudjeluje i tijekom premještaja u Organizirano stanovanje i prilikom otpusta iz ustanove.

Psiholog vrši psihološku procjenu i prema dobivenim rezultatima aktivno sudjeluje u oblikovanju smjernica za individualni i grupni plan za pojedinog korisnika. Sudjeluje u tretmanu djeteta s poteškoćama na emocionalnom, socijalnom, ponašajnom i intelektualnom funkcioniranju. Obavlja psihološka savjetovanja korisnika, roditelja, udomitelja, posvojitelja.

Psiholog Doma blisko surađuje s ostalim stručnim suradnicima s kojima sudjeluje u odgoju i obrazovanju korisnika. Psihološki je tretman prisutan na različitim područjima i povezuje se s ciljevima ostalih stručnih suradnika Doma (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

4.5. Rad volontera

U nadležnosti psihologa je i koordiniranje rada volontera. Koordinator volontera je ujedno i završio odgovarajuću edukaciju- *menadžment volontera* i svoj rad temelji na Pravilniku za rad s volonterima Doma.

Prvi je korak ispunjavanje Prijavnice za volontere. Nakon toga koordinator provodi standardiziranu obradu potencijalnih volontera. Standardna obrada uključuje upoznavanje, razgovor o interesima i afinitetu rada s djecom, očekivanjima, slobodnom vremenu i svim drugim relevantnim čimbenicima važnim za volontiranje u Domu.

Koordinator volontera upoznaje sa *Zakonom o volontiranju (2007)*, *Etičkim kodeksom volontera (2008)* i svim specifičnostima rada s djecom i mladima u Domu. Uz svoju prijavu volonter prilaže svoj CV, plan što bi volio ponuditi korisnicima u obliku volontiranja i potvrdu o nekažnjavanju ne stariju od šest mjeseci.

Utvrđuju se mogući oblici volontiranja i konkretiziraju se korisnici ili grupa korisnika s kojim će volonter raditi. Na Stručnom vijeću Doma koordinator predstavlja volontere i dogovara se grupe djece s kojim će volonter raditi.

Nakon početnih dogovora volonter se upoznaje s djetetom i određuje se kontakt- osoba (najčešće matični odgajatelj djeteta), a zatim se pristupa izradi Ugovora o volontiranju u kojem se preciznije definiraju stavke volontiranja.

Tijekom rada moguće je promijeniti oblik volontiranja i termine ili rad s pojedinim korisnicima.

Ukoliko, prilikom inicijalnih procjena, psiholog i ostatak stručnog tima zaključe da Dom nije adekvatno mjesto za volontiranje moguće je i odbiti potencijalne volontere.

Volonteru se nudi mogućnost kontinuirane evaluacije rada (pismena i usmena), supervizije volontiranja, zahvalnice i nagrade za volontiranje te sudjelovanje na, grupnim sastancima s drugim volonterima u Domu. Po potrebi se izdaje i potvrda o volontiranju u Domu ili upis volontiranja u volontersku knjižicu, na zahtjev volontera. Volontiranje se u Domu evidentira u Knjizi dnevne evidencije i u tablici evidencije volontera (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

4.6. Cjelodnevni i poludnevni boravak

Kao što smo već naglasili cjelodnevni boravak može trajati od šest do deset sati, a poludnevni boravak od četiri do šest sati dnevno. Tijekom dana ovi su boravci organizirani od 7 do 20 sati, a rad se odvija prema važećem rasporedu aktivnosti Doma i prema pravilima kućnog reda. Djeca su raspoređena u dvije grupe s kojima rade dvije matične učiteljice, a kako bi se djeca kvalitetno pripremila za sljedeći dan obvezni su držati sve školske knjige i bilježnice u prostoru Doma te ih spremaju, prema školskom rasporedu, dan ranije.

U tom se periodu osigurava zadovoljenje svih životnih potreba korisnika i pružaju im se usluge prehrane, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju, čuvanja, odgoja i njege, radnih aktivnosti te psihosocijalne rehabilitacije.

Aktivnosti predviđene u cjelodnevnom i poludnevnom boravku odvijaju se u dvorištu matične zgrade Doma. Prostor se sastoji od dvije prostorije i u svakoj se nalazi oprema za učenje i slobodno vrijeme i sanitarni čvor.

Djeca imaju na raspolaganju TV, računalo za učenje i igru, glazbena linija i raznovrsne društvene igre.

Obje vrste boravka omogućuju prihvata djece prije ili nakon nastave, a cilj je skrb o djeci osnovnoškolske ili srednjoškolske dobi koji nemaju potrebnu potporu obitelji i koji žive u nepovoljnim uvjetima i radi toga otežano uče. Obiteljima se nude tretmani podrške, predavanja i radionice i na taj način se osigurava rana intervencija i sprječava se izdvajanje djeteta iz obitelji i razvoj smetnji ponašanja. S roditeljima se potpisuje Ugovor o suradnji u kojemu su naznačena prava i obaveze roditelja, djece i

Doma. Kroz savjetodavni rad i savjetovanje pokušava se ostvariti suradnički odnos s roditeljima i pokušava se osnažiti njihova roditeljska uloga.

Opći cilj cjelodnevnog i poludnevnog boravka je prevencija i smanjenje institucionalnog smještaja u suradnji s centrima za socijalnu skrb (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

Stručni radnici Doma za svakog korisnika izrađuju individualni godišnji plan rada u skladu s njihovim potrebama, a naglasak se stavlja na:

- Poticanje na bolje međuobiteljske odnose i kvalitetnije roditeljstvo
- Ublažavanje emocionalnih, ponašajnih i drugih poteškoća, osobito rizika u odrastanju djece iz obitelji s poteškoćama
- Socijalizaciju
- Razvoj komunikacijskih vještina - poticanje na uspješniju i zdraviju komunikaciju u obitelji, školi, s vršnjacima i drugdje
- Stvaranje radnih navika i navika učenja
- Razvoj higijenskih navika
- Poučavanje tehnikama samostalnog učenja
- Pružanju pomoći u učenju školskog gradiva
- Sve aktivnosti koje omogućavaju odgovarajući psihosocijalni razvoj djeteta.
- Savjetovanje roditelja/skrbnika

4.7. Organizirano stanovanje uz povremenu/ sveobuhvatnu podršku

U Statutu Dječjeg doma Ruža Petrović (2016) stoji da u sklopu usluge organiziranog stanovanja jednoj ili više osoba se tijekom 24 sata dnevno organizira stalna ili povremena pomoć stručne ili druge osobe, u stanu ili izvan njega te se osiguravaju osnovne životne potrebe. Ova vrsta stanovanja organizirana je u zajednici stambenih jedinica koje se nalaze na istoj lokaciji i u jednoj stambenoj jedinici može stanovati najviše osam korisnika. Kao što je već ranije naglašeno usluga organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku pruža se djeci i mladima u dobi od 7 do 16/18 godina. Usluga organiziranog stanovanja uz povremenu podršku pruža se djeci i mladima u dobi od 16/18 do 21 godine života.

- **Godišnji program usluge organiziranog stanovanja uz povremenu podršku**

Organizirano stanovanje uz povremenu podršku (do nedavno Stambena zajednica) dio je Dječjeg doma Ruža Petrović i ovaj oblik usluge i smještaja nastavak je skrbi za djecu koja su boravila u dječjim domovima ili udomiteljskim obiteljima, ali i za druge mlade osobe koje nakon završetka svog školovanja nemaju mogućnost da u vlastitoj obitelji nastave s učenjem životnih kompetencija.

U ovoj se vrsti smještaja mlade osobu osamostaljuju, rade, traže posao ili se školuju, a na ovaj način mladi ljudi izlaze iz sustava socijalne skrbi.

Budući da su dječji domovi u Hrvatskoj posredstvom centara za socijalnu skrb umreženi, mladi ljudi mogu zatražiti smještaj u organiziranom stanovanju u gradu u kojem studiraju (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

- **Početak i prestanak pružanja usluge Organiziranog stanovanja uz povremenu podršku**

Početak pružanja ove usluge prethodi pripremna faza i u njoj sudjeluju psiholog Doma, voditeljica organiziranog stanovanja, budući stanari, odgajatelji djece koja se predviđaju smjestiti i socijalna radnica Doma. U ovoj pripremnoj fazi razgovara se s kandidat(kinj)om radi provjere motivacije, očekivanja, dobrovoljnosti i spremnosti, procjene stupnja zrelosti, odgovornosti i samostalnosti, upoznavanja s kućnim redom i pravilima.

Važno je naglasiti da nadležni Centar za socijalnu skrb mora dati svoju suglasnost o tome, a zatim članovi Stručnog tima i voditeljica Organiziranog stanovanja uz zainteresiranog kandidata zajednički sačinjavaju plan boravka u organiziranom stanovanju uz povremenu podršku.

Kandidati sudjeluju u iskustvenim radionicama međusobnog upoznavanja i radionicama praktičnih vještina (među ostalim i zajedničko sastavljanje jelovnika i kuhanje), što se pokazalo kao dobra praksa.

Otpustu iz organiziranog stanovanja prethode radionički sadržaji namijenjeni mladim ljudima u kojima se pripremaju i ovladaju raznim životnim kompetencijama (*Program OKVIRKO*). Ujedno se provode evaluacijski razgovori i ispitivanje razine zadovoljstva (psiholog Doma-*Skala kvalitete života*, M. Krizmanić & V. Kolesarić) i praktične radnje podrške i pomoći oko pronalaženja smještaja, eventualno

zaposlenja, kratkoročnog planiranja i vođenja (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

- **Pružanje usluge organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku**

Programska orijentacija Doma i postupak transformacije ustanove u smjeru deinstitutionalizacije u narednom razdoblju predviđa povećavanje broja i vrsta organiziranog stanovanja u svrhu širenja usluga i vaninstitucionalnih oblika prikladnih za postupni izlazak iz sustava socijalne skrbi i preuzimanje odgovornosti za vlastiti život i integraciju u društvo.

Uz već postojeću jedinicu organiziranog stanovanja uz povremenu podršku Dječji dom planira i uvođenje Organiziranog stanovanja uz sveobuhvatnu podršku i takav je oblik usluge predviđen za smještaj starijih maloljetnica/ka (polaznika drugog stupnja Škole za odgoj i obrazovanje; djeca s posebnim potrebama) koje bi uz pomoć odgajatelja potpunije ovladavale praktičnim vještinama i radilo bi se na njihovu osamostaljivanju i odgovornijem odrastanju (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017) .

- **Ciljevi pružanja usluge organiziranog stanovanja uz povremenu podršku**

Ciljevi organiziranog stanovanja uz povremenu podršku su:

a) stjecanje i nadopunjavanje socijalnih i komunikacijskih vještina radi snalaženja u različitim socijalnim kontekstima, prihvaćanje osobne odgovornosti, uvažavanje tuđe osobnosti i sl.

- samostalno i redovito obavljanje prioritetnih obveza, podržavanje ispravnog odnosa prema radu (redovito pohađanje fakulteta, redovitost na poslu, sezonsko zapošljavanje, redovito pohađanje nastave); planiranje, ekonomiziranje i racionalno vođenje domaćinstva.

- pripreme za izlazak iz sustava socijalne skrbi što uključuje stanovanje, budžetiranje, osobni razvoj i daljnje školovanje, briga o vlastitom zdravlju, planiranje, postavljanje ciljeva i upravljanje vremenom i sl.

- **Organizacija svakodnevnog života**

U dnevnom rasporedu temelj je na izvršavanju obaveza kao što je redoviti odlazak na posao, pohađanje škole ili fakulteta i izvršavanje ostalih radnih, školski i studentskih obaveza. U skladu s time se dogovaraju i usklađuju kućanski poslovi kako bi se stambeni prostor održao čistim i urednim.

Korisnici su upućeni na suradnju i međusobno dogovaranje oko planiranja dnevnih aktivnosti i usklađivanja svojih potreba s potrebama drugih. Odgajatelji(ce) posjećuju korisnike jednom tjedno, a dva puta mjesečno se održavaju zajednička okupljanja, sastanci ili radionice i sudjeluje se u kulturnom životu grada (kino, kazalište i sl.)

Korisnici ove usluge i ravnateljica potpisuju interne ugovore o korištenju prostora i tim se ugovorom korisnici materijalno i moralno obavezuju na korištenje tog prostora na određeno vrijeme (3-6 mjeseci).

Pružanje usluge organiziranog stanovanja uz povremeni nadzor podrazumijeva stručni pedagoški rad i podršku savjetodavnog i konzultativnog tipa (dogovor, upute, usmjeravanje, nadzor...) odgojiteljice u socijalnim (pronalaženje posla, pisanje životopisa, redovno javljanje na HZZ, davanje uputa koje se odnose na korištenje prava, korištenje usluga socijalne skrbi, poduku u praktičnim vještinama (kuhanju, odabiru i kupovini namirnica, ekonomiziranju budžetom, ekonomično raspolaganje energijama) (Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, 2017).

5. Odgojitelj kao ličnost

Odgojitelj je stručna osoba koja obavlja odgojno-obrazovni rad u učeničkom domu. Na ličnost djeluju mnogi čimbenici-motivi, potrebe, interesi, stavovi, sustav vrijednosti, temperament, karakter, okolina, iskustvo i još mnogi drugi. Svi ovi čimbenici uvjetuju uspješnost ili neuspješnost rada svakog djelatnika i bitno je naglasiti da su oni međusobno isprepleteni. Ne možemo govoriti o djelovanju samo jednog čimbenika. U jednom periodu dolazi do izražaja, a u drugom drugi čimbenik.

Pristupi obrazovanju, samoobrazovanju, samoodgoju mogu se promatrati na temelju dva pristupa: aksiologijski i empirijski.

Aksiologijski pristup za svoju osnovu primjenjuje postupak dedukcije, a rezultat je određena norma-cilj, ideal kojim se promatra poziv, a ne odgajatelja kao pojedinca.

Empirijski se pristup pojavljuje razvojem psihologije i pridonio je da se ličnost proučava kao aktivno biće uz primjenu induktivnog postupka (Rosić, 2007).

Prema Rosiću (2007:163) postoji mnogo zadataća odgajatelja i sve su one temeljne i međuzavisne. Ne možemo ih rangirati već ih prema potrebama učenika primjenjivati, dograđivati i mijenjati.

Svoj odgojni rad odgajatelj ostvaruje u okviru programa odgojnog rada u domovima učenika, a na temelju konkretnog godišnjeg programa rada koji se ostvaruje za svaki mjesec i tjedan posebno.

Rosić smatra da je bit odgojnog rada pružanje pomoći i poticaja za samoaktivni razvoj pojedinca, u buđenju svih njegovih latentnih snaga i sposobnosti, ali i u osposobljavanju da se tim snagama i sposobnostima ovlada u skladu s objektivno prihvaćenim kodeksom vrijednosti (Šimleša, 1978: prema Rosić, 2007).

U odgojnom procesu bitna je organizacija života i rada djece u domu, a odgajatelj svojim svakodnevnim radom i komunikacijom s djecom provodi sve ono što je programom predviđeno i planirano.

Odgajatelj mora biti pogodan model za identifikaciju kako bi bio blizak i prihvatljiv djeci. Mora posjedovati širinu pogleda, visok prag tolerancije, biti kreativan te potražiti adekvatan izlaz iz pojedinih situacija.

Odgajatelj također stavlja sebe u ulogu roditelja kako bi se učenik osjećao sigurnije u novoj sredini, a u svome radu mora biti izuzetno strpljiv, dosljedan i objektivan te svoju grešku treba priznati i ispraviti.

Odgajatelji kako pedagoški djelatnici uspostavljaju vezu s djecom individualnim kontaktima, preko odgojne skupine te različitim formalnim i neformalnim skupinama. Svaka odgojna skupina ima svog odgajatelja koji se u svome radu oslanja na odgojne utjecaje skupine, ali i pojedinca.

Rosić (2007) smatra da neovisno o programu ili sadržaju odnosa između odgajatelja i odgajanika su veoma bitni komunikacija i razumijevanje. Postojanje ovih dvaju komponenti garancija je međusobnog poštovanja i uviđavnosti. Oni su put razvijanja međusobnih simpatija i tolerancija kao načina prenošenja svojih i prihvaćanja tuđih stavova.

Program je samo načelo i vodič u odgojnom radu no odgajatelju nikada ne može i niti treba biti propisano što i kako treba raditi. Ne odgaja program, već metoda rada odgajatelja, njegovi postupci između zamišljenog programa i realnih efekata u odgoju. Postupci odgajatelja zavise ponajviše od njegova znanja i ličnosti, a zatim od

njegova poznavanja pedagogije, psihologije, metodike rada te njegova iskustva i općih crta osobnosti. Rosić zaključuje da je odgojni rad: „...davanje i primanje, kritika i samokritika, radost i zabrinutost, odgovornost i discipliniranost, odgoj je povjerenje i optimizam zajedničkog rada odgajatelja i učenika“ (Rosić, 2007:165).

Za uspješnost u radu potrebno je da se odgajatelj priprema te da o svome radu vodi odgovarajuću dokumentaciju. Također mora surađivati s drugim odgajateljima i osobljem doma te zajednički i timski moraju rješavati sve situacije i izazove u odgojnom radu. Odgoj je zajednički rad koji u sebi nosi društvenu i pedagošku odgovornost. Autoritet odgajatelja ovisi u mnogome o onome što je za učenički dom učinio i što čini, a ne samo za svoju odgojnu skupinu.

Rosić (2007) sugerira da odgajatelj u svome radu mora poticati, usmjeravati, okupljati, oduševljavati i osposobljavati učenika za rad, život i uspješno završeno školovanje.

Kao što smo prije spomenuli odgajateljski je posao vrlo delikatan i odgovoran te zahtjeva pedagoško, psihološko i metodičko obrazovanje kao i prirodni smisao i veliku volju za ovaj naporan posao. Odgajatelj je dužan pratiti različite reakcije svojih učenika koje se pojavljuju u svakodnevnom životu. On u tim prilikama zapaža, svrstava odmjera moralne kvalitete, vrijednosti i ideale te temperament, osobine te radne navike i sklonosti svakog učenika posebno (Rosić, 2007).

Kada govorimo o odgajateljima često se spominje njihova vodeća uloga. Rosić smatra da se ta uloga ne temelji na autoritativnosti, iako on potiče i razvija odgojni proces. Posebno je značajna savjetodavna uloga odgajatelja i savjet može imati značajnu ulogu u daljnjem razvoju učenika. U teškim se situacija učenik obraća odgajatelju za pomoć te u njega ima povjerenje i najčešće postupi prema danim uputama. Pogrešan savjet može učenika odvesti na stranputicu.

Na kraju Rosić (2007) zaključuje da bit odgajatelja proizlazi iz sveukupnosti njegovih komunikacijskih relacija. Za odgajatelja u domu osnovna je zadaća kako i na koji način realizirati komunikacijski proces u aferi odgoja s pojedincem, skupinom, odgojnom skupinom doma te sve to povezati u odnosu doma, škole i društvenog okruženja.

Rosić (2001) navodi sljedeće poželjne osobine odgajatelja i upućuje odgajatelje da u sebi razvijaju te osobine:

- 1) Odgajatelj mora biti vješt organizator učenikova učenja i samoučenja. Odgajatelji bi morali učenike manje poučavati, a više osposobljavati odgajanika za kreativnost, vlastito spoznavanje i rješavanje problema.
- 2) Suvremeni odgajatelj mora biti majeutičar koji će pomoći odgajaniku da se transformira iz nižih oblika egzistiranja u više i humanije.
- 3) Odgajatelj također mora biti i inicijator odgojne komunikacije, poticatelj odgojnog procesa i na taj način svoj štićenicima otvara nove svjetove i pomaže im da uđu u svijet kulture i prihvate nužno generacijsko iskustvo.
- 4) Kao što smo prije spomenuli odgajatelj mora biti i animator jer se bez animacije poučavanje nikada ne može pretvoriti u učenje.
- 5) Odgajatelj također mora biti i dobar informator koji zna posredovati i prenijeti znanje. Budući da danas postoji mnogo različitih izvora informacije odgajatelj mora biti informator u onom području gdje nema boljih sustava informacije od njega.
- 6) Odgajatelj mora biti i komentator i ova funkcija zahtijeva od odgajatelja visok stupanj empatijskih i komunikacijskih sposobnosti.
- 7) Suvremeni odgajatelj preuzima i ulogu demokratskog stratega. Odgajateljski posao uvijek proizlazi od učenika, usuglašavanjem stavova, sporazumijevanjem i dijalogom dolazi se do općih stavova koji su izraz zajedničkih gledanja učenika.
- 8) Odgajatelj svojim štićenicima mora biti i uzor, a da bi to postigao dovoljno je da bude ispravan čovjek u radnom i moralnom pogledu.
- 9) Odgajatelj mora biti i terapeut jer suvremena škola predstavlja odgojnu zajednicu u kojoj svaki učenik formira ličnost prema svojim komparativnim prednostima, svojim osobnim tempom i u koracima koji su mu primjereni. U današnje se vrijeme može ostvariti najhumanija i optimistična teza „Omnes omnia omnino“ odnosno da se svakoga, svemu i sasvim može naučiti.
- 10) Odgajatelj također ima ulogu emancipatora mladih jer je odgoj uvijek bio emancipacija, sazrijevanje, razvijanje i formiranje individualiteta.
- 11) Suvremeni odgajatelj mora biti i kreator i regulator odgojnog procesa. On se naime, u otvorenim i nejasnim situacijama mora ponašati stvaralački i mora tražiti efikasne izlaze i puteve.

6. Podrška obiteljima i podrška roditeljstvu

Podrška obitelji i podrška roditeljstvu određuju uvjete u kojima odrastaju djeca i poživaju na sličnim ciljevima; riječ je o područjima javnih politika različita karaktera. Pojam podrška obitelji šireg je opsega i zahvaća usluge i aktivnosti koje su usmjerene prema poboljšanju funkcioniranja obitelji i stvaranju uvjeta za podizanje djece i provođenje drugih obiteljskih aktivnosti unutar sustava koji počiva na podržavanju i (ne) formalnim izvorima podrške. U ovu kategoriju mogu ulaziti usluge poput usluga unutar zdravstvenog sustava (Dobrotić, Pećnik, Baran, 2015).

U oba slučaja nastoji se pozitivno djelovati na uvjete djetetova razvoja u obitelji, no kada je riječ o podršci obitelji aktivnosti su više kolektivnog karaktera i usmjerene su na poboljšanje funkcioniranja obiteljskog sustava, njegovu stabilnost i podršku koju prima iz okruženja. Nasuprot tome, podrška roditeljstvu ima fokus na roditelja i njegovu interakciju s djetetom.

Politika podrške roditeljstvu usmjerena je na način na koji roditelji obnašaju svoju roditeljsku dužnost, a u prvome planu su resursi koje roditelji imaju za podizanje djeteta.²

Daly podršku roditeljstvu definira kao: „...skup usluga organiziranih i ciljem djelovanja na roditeljsko ponašanje kroz pružanje pristupa različitim resursima koji služe povećanju roditeljske kompetentnosti“ (Daly, 2013 prema Dobrotić, Pećnik, Baran, 2015).

Širok raspon organizacija nudi svoje usluge i pruži potporu roditeljima i obiteljima. Svoje usluge pruže razne roditeljske udruge, organizacije civilnog društva te javne ustanove čiji stručnjaci provode intervencije u sustavima zdravstva, odgoja i obrazovanja i socijalne skrbi (Dobrotić, Pećnik, Baran, 2015).

Autorice Dobrotić, Pećnik i Baran (2015) smatraju da je potrebno razlikovati područje podrške roditeljstvu od područje zaštite djeteta i zato što područje zaštite djeteta u svome središtu ima ugroženost djetetove dobrobiti. Obje se vrste podrške i zaštite bave odnosom roditelja i djeteta pri čemu se mjere obiteljsko-pravne zaštite djetetove dobrobiti i prava usmjeravaju i na roditeljske resurse za roditeljstvo. No, polazište za intervenciju u području zaštite djece nije roditelj, a način na koji se roditelj odnosi prema djetetu stručnjacima postaje zanimljiv tek kada je djetetova dobrobit narušena.

²Roditeljski resursi su: informacije, znanje, vještine, osobna obilježja i izvori podrške.

6.1. Obitelji s djecom s teškoćama u razvoju

Odgoj djece uvijek je zahtjevan i prepun izazova, no ti su zahtjevi i izazovi mnogo veći ako govorimo o djeci s teškoćama u razvoju, djeci s kroničnim bolestima, autizmom ili sličnim teškoćama.

Sama činjenica da njihovo dijete ima teškoće u razvoju može izazvati različite reakcije kod roditelja. Autorice Dobrotić, Pećnik i Baran (2015) u svom Priručniku donose statističke podatke koji se odnose na roditelje koji odgajaju djecu s teškoćama u razvoju.

Prema istraživanju iz 2008. godine Leuter i suradnici zaključuju da se kod roditelja najprije javlja šok, posebno ako im se ta vijest priopći na neodgovarajući način, zatim slijedi osjećaj krivnje i samooptuživanja, što narušava roditeljsku povezanost s djetetom, zatim slijedi potiskivanje te intelektualizacija i sublimiranje koje se odnosi na angažman roditelja u udrugama osoba s invaliditetom.

Brojna istraživanja pokazuju da roditelji s teškoćama u razvoju doživljavaju više razine stresa (Manuel i sur. 2003, Hassal i sur. 2005, Skok i sur. 2006, Resch i sur. 2010, Parkers i sur. 2011), više anksioznih i depresivnih simptoma (Barlow i sur. 2004, Barlow i Ellard 2005, Cheshire i sur. 2010, Resch i sur. 2010), somatskih smetnji te emocionalne iscrpljenosti (Weiss 2002) od roditelja djece bez teškoća u razvoju. Ipak istraživanja (npr. Hassal i sur. 2005, Glenn i sur. 2009) ukazuju da se snaga doživljaja stresa nalazi ispod razine koja bi zahtijevala terapijsku intervenciju.

Ispitujući obilježja koja su povezana s roditeljskim stresom, najvažnijim čimbenikom pokazali su se problemi u ponašanju djeteta (Hassal i sur. 2005, Parminder i sur. 2005, Ketelaar i sur. 2008), odnosno veća zahtjevnost i manja prilagodljivost kod djece (Glenn i sur. 2009).

Stresu su povećano izloženi roditelji djece koja imaju intelektualne teškoće (Glenn i sur. 2009, Parkers i sur. 2011), poteškoće u komunikaciji i pate od bolova (Parkers i sur. 2011), dok funkcionalne vještine djeteta, razina invaliditeta i motorički poremećaji nisu činili razliku niti pridonosili povećanu stresu (Hassal i sur. 2005, Ketelaar i sur. 2008, Glenn i sur. 2009, Parkers i sur. 2011).

Također postoji snažna povezanost između neprilagođenog ponašanja djeteta i osjećaja kompetencije kod roditelja (Ketelaar i sur. 2008).

Čimbenici depresivnih simptoma majki pokazali su se i nisko samopoštovanje majke te nedostatak socijalne podrške i osjećaja kontrole nad događajima, a percipirani stres i percipirana socijalna podrška povezani su s fizičkim i psihičkim zdravljem majke (Skok i sur. 2006).

Dobrotić, Pećnik i Baran (2015) zaključuju da navedeni podatci ukazuju na potrebu za individualnim pristupom i intervencijom ciljanom na pojedine izvore stresa.

Roditelji djece s teškoćama u razvoju mogu osjećati povećan pritisak trudeći se zadovoljiti emocionalne i fizičke potrebe svoje djece uz istovremeno održavanje uspješnog funkcioniranja obitelji. Kod roditelja se pojavljuju problemi vremenskog pritiska, socijalne izolacije, i stigmatizacije te financijske teškoće.

Roditelji mogu osjećati dodatni vremenski pritisak zbog dodatnih zahtjeva poput čestih posjeta liječnicima i obiteljskim centrima (Green 2003, zatim terapijskih vježbi, pripremanja opreme i pružanja podrške vezane uz mobilnost, organiziranja sastanaka te zagovaranja i tumačenja djetetovih teškoća osobama iz okoline (Whittingham i sur. 2010).

Većina roditelja potvrđuje da je smanjila svoje društvene aktivnosti te da se osjećaju isključeno i druže se samo s roditeljima koji također imaju dijete s teškoćama u razvoju što potvrđuju istraživanja Pima iz 1996. i Resch i suradnika iz 2010. godine.

Roditelji osjećaju sram i neugodu u javnosti zbog tuđih reakcija, na primjer, kada se djeca ponašaju agresivno u trgovini (Whittingham i sur. 2010), a neki roditelji doživljavaju optužbe i od strane obitelji i poznanika koje ukazuju da njihovu odgovornost za intelektualne teškoće djeteta (Green 2003).

Važno je naglasiti da istraživanja pokazuju da majčin percepcija o stigmatiziranosti djeteta povećava razinu stresa (Green 2003, 2007) i i takva se djeca manje druže s vršnjacima.

Kod roditelja s djecom s teškoćama u razvoju postoji zabrinutost za budućnost djeteta, za njegovu neovisnost, komunikacijske vještine jednom kada njih samih više ne bude bilo prisutni (Green 2003, Resch i sur. 2010, Whittingham i sur. 2010) i roditelji se takve djece najčešće bore da njihova djeca budu uključena u što više aspekata u život svoje zajednice.

Također, roditelji s djecom s teškoćama u razvoju mogu razviti određene financijske teškoće jer se ne mogu posvetiti u potpunosti poslu (Hassal i sur. 2005, Resch i sur. 2010) i njihovu su troškovi neizmjereno veći jer plaćaju usluge za dijete i često te usluge nisu u mjestu boravka te moraju putovati do njih (Whittingham i sur. 2010, Pećnik 2013).

Istraživanja u Hrvatskoj potvrđuju ove statistike. Naime, je 60 % ispitanika navelo da „jedva spaja kraj s krajem iz mjeseca u mjesec“, dok je tek 5 % ispitanika smatralo da „ima dovoljno novca za podmirenje troškova i uspijeva nešto i uštedjeti“ (Leutar i sur. 2008).

No, istraživanja u Hrvatskoj pokazuju da ipak roditelji djece s teškoćama u razvoju imaju pozitivniji stav prema pomoći stručnjaka, informiraniji su o postojanju takvih usluga i češće ih koriste od roditelja djece bez teškoća (Pećnik 2013).

6.2. Sustav podrške djeci s teškoćama u razvoju

U svojoj knjizi *Potrebe roditelja i pružanje usluga roditeljima koji podižu djecu u otežanim okolnostima* autorice Dobrotić, Pećnik i Baran (2015) daju nekoliko savjeta i uputa kako pružati podršku roditeljima djece s teškoćama u razvoju.

One smatraju da se treba:

- a) pridavati važnost intervencijama koje su usmjerene na fizički razvoj i funkcioniranje djeteta
- b) prepoznati potrebu za razvijanjem dodatnih usluga i drugih vidova podrške usmjerenih prema roditeljima i drugim članovima obitelji
- c) interdisciplinarni pristup
- d) program podrške roditeljstvu koji će roditeljima olakšati nošenje s izvorima stresa
- e) razvijati programe kojima će se suzbiti stigma i socijalna isključenost kojom se obitelji susreću i nose

6.3. Sustav podrške obiteljima nižeg socioekonomskog statusa

Dobrotić, Pećnik i Baran (2015) zaključuju da se obiteljima nižeg socioekonomskog statusa može pomoći i pružiti podrška na sljedeće načine:

- a) prepoznati i zahvatiti heterogenost potreba obitelji, posebice visoku izloženost nedostatku formalne i neformalne podrške
- b) podupirati intenzivne programe usmjerene na manji broj ciljeva te one koji uključuju kućne posjete
- c) podupirati programe koji uključuju oba roditelja
- d) omogućiti uključivanje djece iz obitelji nižeg socioekonomskog statusa u predškolske i izvannastavne programe.

6.4. Obiteljski centar

Prema Zakonu o socijalnoj skrbi (2017), Zakonu o udomiteljstvu (2012) i Obiteljskom zakonu (2015) u slučaju kada je to u interesu djeteta nadležni Centar za socijalnu skrb dužan je osigurati usluge smještaja sljedećoj djeci i mladima:

- djeci i maloljetnicima bez roditelja,
 - djeci i maloljetnicima bez odgovarajuće roditeljske skrbi, koju roditelji zanemaruju ili zlorabe svoje roditeljske dužnosti,
 - djeci i maloljetnicima s teškoćama u razvoju,
 - djeci i maloljetnicima s poteškoćama u ponašanju,
 - djeci koja se zateknu u skitnji bez nadzora roditelja,
 - djeci i mladima žrtvama trgovanja ljudima,
 - djeci o kojoj roditelji nisu u mogućnosti privremeno brinuti zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih životnih nedaća.

Smještaj može biti ostvaren u udomiteljskoj obitelji, domu socijalne skrbi, obiteljskom domu, odgojnoj ustanovi, prihvatnoj stanici, skloništu za žrtve zlostavljanja ili žrtve trgovanja ljudima, stambenoj zajednici, organiziranom stanovanju.

6.4.1. Postupak

Postupak za smještaj pokreće se na zahtjev roditelja/skrbnika ili ga pokreće nadležni centar za socijalnu skrb. Važno je naglasiti da se smještaj djeteta može realizirati samo na temelju rješenja za socijalnu skrb. Prije smještaja nadležni je Centar dužan dobiti suglasnost roditelja i sudsku odluku kojom se nalaže da se briga za dijete i njegov odgoj mogu povjeriti drugoj osobi ili ustanovi.

Ukoliko su roditelji odsutni ili spriječeni skrbiti o djetetu ili njihovo zdravstveno stanje ne dozvoljava pravilno brigu o njemu utoliko centar za socijalnu skrb može odmah i bez pristanka roditelja povjeriti brigu i odgoj djeteta nekoj drugoj osobi ili ustanovi. Ova odluka Centra je privremena i može trajati najdulje 60 dana .

Ovisno o potrebama djeteta/maloljetnika u postupku je potrebno:

- izvršiti sveobuhvatnu obiteljsku procjenu i utvrditi najbolji interes djeteta,
- utvrditi mogućnosti adekvatnog zbrinjavanja djeteta u vlastitoj obitelji, odnosno u obitelji srodnika uz osiguranje izvaninstitucijskih oblika skrbi,
- uvijek kada je u mogućnosti shvatiti značenje djeteta/maloljetnika dužni smo informirati o njegovoj ulozi u postupku,
- informirati djeteta/maloljetnika o njegovim pravima, mogućnostima zaštite, uvjetima smještaja, procedurama i postupcima,
- omogućiti djetetu/maloljetniku da se izjasni o predloženom obliku zaštite i kada je to moguće da sudjeluje u izboru ustanove ili udomiteljske obitelji,
- pribaviti suglasnost roditelja/skrbnika za smještaj djeteta/ maloljetnika,
- informirati roditelja/skrbnika o ustanovi, uvjetima smještaja i njihovoj ulozi u postupku,
- pribaviti odluku suda o roditeljskoj skrbi i povjeravanju djeteta/maloljetnika, kao i susretima i druženju djeteta s roditeljima tijekom smještaja,
- pribaviti odluku suda o provođenju odgojne mjere zbog poremećaja u ponašanju djeteta/maloljetnika
- pribaviti odluku suda o povjeravanju djeteta/maloljetnika s poremećajima u ponašanju odgojnoj ustanovi i susretima i druženju djeteta i roditelja
- pribaviti mišljenje tijela vještačenja i pružatelja usluga o vrsti, opsegu i načinu zadovoljavanja životnih potreba djeteta s teškoćama u razvoju
- pribaviti propisanu osobnu, medicinsku i drugu dokumentaciju djeteta/obitelji.

6.5. Dijete u procesu alternativne skrbi

Sve sudionike ovog procesa (dijete, obitelj/skrbnika i djetetu važne osobe) potrebno je informirati i upoznati ih sa radom ustanove, vrstama usluga i mogućnosti stručne podrške i pomoći. Ukoliko dijete odlazi u udomiteljsku obitelj potrebno je roditelje/skrbnike upoznati sa statusom udomiteljske obitelji.

Važno je dogovoriti i način kontakta djeteta s roditeljima i bitno je poticati te kontakte. Potrebno je informirati sve sudionike o kućnom redu ustanove, dogovoriti termine za posjete, podijeliti telefonske brojeve, utvrditi mogućnost kretanja djeteta izvan ustanove ili udomiteljske obitelji i sl.

Dužnost roditelja je da djetetu osigura adekvatnu odjeću, obuću i drugu opremu, a ako je to potrebno djetetu se prilikom smještaja može odobriti i jednokratna pomoć za te potrebe.

6.6. Individualni plan za dijete/obitelj

Centar za socijalnu skrb izrađuje prije smještaja individualni plan s djetetom ili obitelji kojim se utvrđuju kratkoročni i dugoročni ciljevi, kojim aktivnostima će se oni postići, rokovi, nositelji i metode rada te način praćenja i preispitivanja plana rada.

Ovaj je plan usmjeren na mjere i aktivnosti koje se trebaju poduzeti prilikom smještaja djeteta kako bi se otklonili razlozi njegovog izdvajanja iz obitelji i stvorili uvjeti za povratak djeteta u vlastitu obitelj ili posvojenje djeteta koje nema roditelje. Izrađuje se u dogovoru s maloljetnikom, njegovim roditeljima, skrbnikom ili drugom važnom osobom ili pružateljem usluga koji mogu utjecati na djetetov psihički razvoj, njegovo zdravlje, obrazovanje sigurnost, ponašanje i na njegove životne izbore.

Ako se radi o maloljetnicima bez obiteljske podrške individualni plan mora biti usmjeren na osnaživanje i osposobljavanje za uspješan samostalan život nakon prestanka smještaja.

6.7. Priprema ustanove / udomitelja za prihvata djeteta

Ustanovi ili udomitelju potrebno je poslati pismeni zahtjev za smještaj djeteta. Uz zahtjev je potrebno dostaviti socijalnu anamnezu, dokumentaciju djeteta ili maloljetnika, medicinsku dokumentaciju, rješenje suda i individualni plan rada. Ovi su dokumenti nužni kako bi ustanova ili udomiteljska obitelj dobili uvid u djetetove potrebe, njegove poteškoće, mogućnosti, navike te moguće rizike prilagodbe na nove uvjete života. Dijete ili maloljetnik dolazi u pratnji socijalnog radnika nadležnog Centra, roditelja ili nekog drugog člana obitelji.

Nakon smještaja ustanova/udomitelj i centar izrađuju individualni plan rada koji je usmjeren na različite aspekte djetetova života poput njegova tretmana tijekom smještaja, uloge roditelja i obitelji, uloge pružatelja usluga, način praćenja i preispitivanja te plan povratka u obitelj.

7. Zaključak

Obitelj je zajednica koja je ogledalo života, odnosno, onoga što djeca percipiraju kao jedinstveno i najbolje. Nema govora o tome da obiteljska kohezija i homogenost predstavljaju temelj zdravog odgoja, rasta i razvoja svakog djeteta. No, obiteljske se neprilike sve češće događaju, te izravno pogađaju dijete koje snosi posljedice, te je nerijetko prepušteno odgoju u alternativnoj skrbi. Uz poštivanje stručnih radnika ustanove, kućnog reda te života unutar ustanove, uz dugotrajne napore, znanja i sposobnosti te prijeko potrebne ljubavi, dijete se može razvijati, prilagoditi, te izrasti u formiranu ličnost koja ima temelje odgoja, obrazovanja, radnih navika i izuzetno razvijenu empatiju. Na tom putu, koliko god on težak za dijete bio, nikako ne smijemo isključiti suportivni rad s roditeljima, savjetodavni pristup na relaciji dijete – roditelj te nastaviti s fluidnim dječjim navikama. Najveću podršku na toj životnoj prekretnici čini odgojitelj uz stručnu pomoć psihologa, socijalnog radnika te ostalih stručnih zaposlenika ustanove. Osim što je osoba od povjerenja, odgojitelj je često i uzor koji djetetu daje pažnju, podršku, a neminovno je da se u očima djeteta poistovjećuje s biološkim roditeljima. Dječji dom je „kuća“ koja pruža mirno utočište, ljubav i vedrinu te nalikuje na obiteljski dom, što čini boravak djetetu toplijim, sigurnijim i ugodnijim.

8. Literatura

1. Barlow, J. H., Culler-Powell, L. A. i Cheshire, A. (2006). Psychological well-being among mothers of children with cerebral palsy. *Early Child Development and Care*, 176(3-4), 421-428.
2. Cheshire, A., Barlow, J. H. i Powell, L. A. (2010). The psychosocial well-being of parents of children with cerebral palsy: a comparison study. *Disability and Rehabilitation*, 32(20), 1673-1677.
3. Dobrotić, I., Pećnik, N., Baran, J. (2015): *Potrebe roditelja i pružanje usluga roditeljima koji podižu djecu u otežanim okolnostima*, Udruga Roda, Zagreb.
4. Etički kodeks volontera, NN br. 55/08
5. Giesecke, H., (1993.): *Uvod u pedagogiju*, Educa, Zagreb.
6. Glenn, S., Cunningham, C., Poole, H., Reeves, D. i Weindling, M. (2009). Maternal parenting stress in families with a young child with cerebral palsy. *Child: Care, Health & Development*, 35(1), 71-78.
7. Gudjons, H., (1994.): *Pedagogija- temeljna znanja*, Educa, Zagreb
8. Hassal, R., Rose, J. i McDonald, J. (2005). Parenting stress in mothers of children with an intellectual disability: the effects of parental cognitions *Journal of intellectual disability research*, 49(6), 405-418.
9. Konvencija o pravima djeteta. Dostupno na (www.zasvakodijete.hr/kutak-za-djecu/prava-djece/preuzeto 10.06.2017.
10. Konvencija o pravima djeteta. Dostupno na: www.unicef.hr/konvencija-o-pravima-djeteta/preuzeto 10.06.2017.
11. Leutar, Z., Ogresta, J., Minić Babić, M. (2008). *Obitelji osoba s invaliditetom i mreže podrške*, Pravni fakultet Sveučilišta, Zagreb.
12. Manuel, J., Naughton, M. J., Balkrishnan, R., Paterson Smith, B. i Koman, L. A. (2003). Stress and Adaptation in Mothers of Children with Cerebral Palsy. *Journal of Pediatric Psychology*, 28(3), 197-201
13. O Dječjem domu Ruža Petrović. Dostupno na: www.djecjidompula.hr/preuzeto 10.06.2017.
14. Obiteljski zakon, NN br. 103/15
15. Pećnik, N. i Starc, B. (2010). Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece (priručnik). U: B. Starc (Ur.) *Roditeljstvo u*

najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece s teškoćama u razvoju. Zagreb: Ured UNICEF-a za Hrvatsku.

16. Rosić, V.(2007): *Domska pedagogija*, Naklada, Zadar.
17. Skok, A., Harvey, D. i Reddihough, D. (2006). Perceived stress, perceived social support, and well-being among mothers of school-aged children with cerebral palsy. *Journal of intellectual and Developmental Disability*, 31(1), 53-57.
18. Statut Dječjeg doma Ruža Petrović, donesen na sjednici Upravnog vijeća u siječnju 2017.
19. Vukasović, A.(2001): *Pedagogija*, HKZ „MI“, Zagreb.
20. Weiss, M. J. (2002). Hardiness and social support as predictors of stress in mothers of typical children, children with autism, and children with MR. *Autism: the international journal of research and practice*, 6(1), 115-130.
21. Whittingham, K., Wee, D. i Boyd, R. (2011). Systematic review of the efficacy of parenting interventions for children with cerebral palsy. *Child: Care, Health & Development*, 37(4), 475-483.
22. Whittingham, K., Wee, D., Sanders, M. i Boyd, R. (2011). Responding to challenges of parenting a child with cerebral palsy: a focus group. *Disability and Rehabilitation*, 33(17-18), 1557-1567.
23. Whittingham, K., Wee, D., Sanders, M. R. i Boyd, R. (2012). Predictors of psychological adjustment, experienced parenting burden and chronic sorrow symptoms in parents of children with cerebral palsy. *Child: Care, Health & Development*, 39(3), 366-373.
24. Zakon o socijalnoj skrbi, NN br. 16/17
25. Zakon o udomiteljstvu, NN. br. 78/12
26. Zakon o volonterstvu, NN br. 58/07